

Силабус
освітньої компоненти
Теорія соціальної медіації
2026-2027 навчальний рік

Освітня програма: Поствоєнна соціально-психологічна реінтеграція

Сертифікатна програма: Соціальна медіація

Спеціальність І10 Соціальна робота та консультування

Галузь знань 1 Охорона здоров'я та соціальне забезпечення

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

Викладач (і)	Захарова Наталя Миколаївна, к.пед.н., доцент кафедри соціальної роботи та інклюзивної освіти
Посилання на сайт	https://edu.bdpu.org/course/view.php?id=2811
Контактний тел.	0957976650
Е-mail викладача:	zaharovanatalia@ukr.net
Графік консультацій	Середа 13.00-14.00

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Кількість кредитів/ годин	Лекції	Практичні/ семінарські/ лабораторні заняття	Самостійна робота	звітність
5/150	12	28	110	Екзамен

Семестр: осінній

Мова навчання: українська

Ключові слова: медіація, медіатор, альтернативні способи вирішення конфлікту, переговори, арбітраж, фасилітація.

Мета та предмет курсу: формування у здобувачів вищої освіти медіативної компетенції, знань про міжнародно-правові стандарти медіації (посередництва) в контексті вирішення конфліктів за допомогою альтернативних способів їх вирішення та можливості їх застосування у своїй професійній діяльності.

Компетентності та програмні результати навчання:

Програмні компетентності:

К-1 Здатність управляти різнобічною комунікацією, попереджувати та розв'язувати конфлікти/спори. / The ability to manage diverse communication, prevent, and resolve conflicts/disputes.

К-2 Здатність самостійно визначати методику проведення медіації за умови дотримання вимог міжнародного та державного законодавства про медіацію, правил проведення медіації та етики медіатора. / The ability to independently determine the methodology for conducting

mediation while adhering to the requirements of international and national legislation on mediation, mediation procedure rules, and mediator ethics.

К-3 Навички протидії дискримінації за статевими, віковими, етнічними, культурними ознаками, віросповіданням, ознаками відсутності/ наявності інвалідності тощо. / Skills to counteract discrimination based on gender, age, ethnicity, culture, religion, disability status, and other characteristics.

К-4 Здатність зберігати нейтральність по відношенню до сторін і предмету конфлікту/спору та використовувати техніки медіації у досягненні ефекту примирення. / The ability to maintain neutrality towards the parties and the subject of the conflict/dispute and to use mediation techniques to achieve reconciliation.

К-5 Здатність здійснювати професійну діяльність на основі правосвідомості, правового мислення і правової культури. / The ability to conduct professional activities based on legal consciousness, legal thinking, and legal culture.

К-6 Здатність спиратися на базові уявлення про основні закономірності і сучасні напрями конфліктології та основні поняття психології конфлікту. / The ability to rely on basic concepts of conflictology and contemporary trends in conflict resolution, as well as fundamental concepts of conflict psychology.

К-7 Здатність проводити роз'яснювальну та координаційну роботу, щодо залучення сторін до процедури медіації. / The ability to conduct explanatory and coordination work to engage parties in the mediation process.

К-8 Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати дослідження конфліктів з елементами наукової новизни та практичної значущості. / The ability to independently plan, organize, and conduct conflicts research with elements of scientific novelty and practical significance.

К-9 Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері конфліктології. / The ability to organize and implement educational and awareness-raising activities for various population groups in the field of conflict resolution.

К-10 Сприяння в установленні зв'язків з іншими фахівцями, службами, організаціями, підприємствами, органами, закладами, установами тощо. / Facilitating the establishment of connections with other professionals, services, organizations, enterprises, authorities, institutions, etc.

К-11 Здатність аналізувати результати та підсумки роботи; пояснювати сутність досягнутого результату отримувачу соціальної послуги. / The ability to analyze the results and outcomes of work; explain the essence of the achieved result to the recipient of social services.

К-12 Здатність визначати позиційні інтереси, здійснювати аналіз цілей сторін конфлікту/спору в переговорах. / The ability to identify positional interests, analyze the goals of the parties in conflict/dispute during negotiations.

Програмні результати навчання

ПРН-1 Володіти навичками в області комунікації та знаннями щодо найновіших досягнень області конфліктології, виявляти маніпуляції у спілкуванні сторін конфлікту. / Possess communication skills and knowledge of the latest advancements in conflict resolution, detect manipulations in communication between conflict parties.

ПРН-2 Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи галузі та загальнолюдські цінності. / Resolve ethical dilemmas based on legal norms, ethical principles of the field, and universal human values.

ПРН-3 Усвідомлювати соціальні передумови толерантного ставлення до особистості, нетерпимості та псевдотолерантності у соціумі, вживати ефективних заходів щодо протидії дискримінації. / Recognize the social prerequisites for tolerant attitudes towards individuals, intolerance, and pseudo-tolerance in society, and employ effective measures to counteract discrimination.

ПРН-4 Переглядати свої судження за наявності переконливих аргументів, діяти на основі професійних етичних мотивів. / Review one's judgments in the presence of compelling arguments and act based on professional ethical motives.

ПРН-5 Проявляти інтерес до удосконалення загального спілкування, визначити своє місце у правовому полі, а також розвинути правовізнання. / Show interest in improving general communication, determine one's place in the legal field, and develop legal awareness.

ПРН-6 Вирішувати складні фахові завдання (практичні та дослідницькі) з опорою на доступні ресурси у галузі конфліктології. / Solve complex professional tasks (practical and research) using available resources in the field of conflictology.

ПРН-7 Інформування про суб'єктів, що надають соціальні послуги з медіації, залучення близьких родичів отримувача соціальної послуги та його найближчого соціального оточення. / Informing about the entities providing mediation social services, involvement of close relatives of the service recipient, and their immediate social environment.

ПРН-8 Здійснювати розробку програм соціального супроводу професійної діяльності, розробляти інноваційні техніки та прийоми медіаційних практик для переговорних процесів. / Develop programs for social support of professional activities, design innovative techniques and approach for mediation practices in negotiation processes.

ПРН-9 Вміти проводити інформаційно-просвітницькі заходи із популяризації медіації, відновних практик, вирішення конфліктів мирним шляхом. / Being able to conduct informational and educational events to promote mediation, restorative practices, and peaceful conflict resolution.

ПРН-10 Сприяти усуненню причин конфлікту/спору із залученням інших фахівців за потреби. / Facilitate the resolution of conflict/dispute by involving other specialists as needed.

ПРН-11 Мінімізувати наслідки шкоди, завданої конфліктом, запобігати поновленню конфлікту (спору) та зниження рівня конфліктності сторін. / Minimize the consequences of harm caused by conflict, preventing the recurrence of conflict/dispute, and reducing the level of conflict between parties.

ПРН-12 Здатність визначати позиційні інтереси, здійснювати аналіз цілей сторін конфлікту/спору в переговорах (особистих, групових), допомога у виробленні власної позиції сторони конфлікту/спору у разі неповного розуміння ситуації. / The ability to identify positional interests, analyze the goals of the parties involved in the conflict/dispute during negotiations (personal or group), and assist in developing the party's own position in case of incomplete understanding of the situation

Зміст курсу:

Тема 1. Медіація як соціально значущий інститут

1.1. Соціальна медіація як наукова і практична дисципліна

1.2. Історія розвитку інституту медіації.

Тема 2. Теоретичні засади медіації

2.1. Моделі, види медіації

2.2. Принципи соціальної медіації

Тема 3. Медіативна процедура врегулювання конфліктів

3.1. Процедура медіації: етапи, фази, види діяльності

3. 2. Інтеграція медіації з технологіями соціальної роботи

Тема 4. Сфери застосування соціальної медіації

4.1. Засоби вирішення конфліктів у сфері освіти

4. 2. Медіативна інтервенція при урегулюванні спорів у громаді

Тема 5. Інструменти медіативної практики

5.1.Медіація як практика підтримки в умовах кризи та посттравматичного періоду.

5.2. Інноваційні практики медіації

Тема 6. Роль соціальної медіації у миробудуванні

6. 1. Сучасні виклики, тенденції в медіації

6. 2. Підготовка фахівців-медіаторів в Україні.

Тема 7. Стадії медіації

7. 1. Стадія усвідомлення сутності і причин конфлікту; пошук альтернатив

7. 2.Стадія переговорів, ухвалення рішень; складання документів.

Тема 8. Компетенції медіатора

8. 1. Розвиток комунікативних навичок як успішна медіація в майбутньому.

8. 2. Формування стресостійкості медіатора

Тема 9. Особливості урегулювання конфліктів у різних соціальних групах

9.1. Медіація в умовах міжпоколінної сімейної групи

9. 2. Медіація в умовах етно-релігійного конфлікту

Тема 10. Медіація в зарубіжних країнах

10.1.Медіація в країнах англо-американської школи права

10. 2. Медіація в країнах романо-германської школи права

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		Л 12	П 28	лаб .	інд .	с. 110 .		л	п	лаб .	інд. .	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Тема 1. Медіація як соціально значущий інститут												
1.1. Соціальна медіація як наукова і практична дисципліна	7	2	2	-	-	3						
1. 2. Правове регулювання медіації	8	2	2	-	-	4						

Разом за змістовим модулем 1	15	4	4	-		7						
Тема 2. Теоретичні засади медіації												
2.1. Моделі, види медіації	7	2	2	-	-	3						
2.2. Принципи соціальної медіації	8	2	2	-	-	4						
Разом за змістовим модулем 2	15	4	4	-	-	7						
Тема 3. Медіативна процедура врегулювання конфліктів												
3. 1. Процедура медіації: етапи, фази, види діяльності	7	2	2	-	-	3						
3.2. Інтеграція медіаціїз технологіями соціальної роботи	8	-	-	-	-	8						
Разом за змістовим модулем 3	15	2	2	-	-	11						
Тема 4. Сфери застосування соціальної медіації												
4.1. Засоби вирішення конфліктів у сфері освіти	5	-	2	-	--	5						
4.2.Медіативна інтервенція при урегулюванні спорів у громаді	8	2	2		-	4						
Разом за змістовим модулем 4	15	2	4	-		9						
Тема 5. Інструменти медіативної практики												
5. 1. Медіація як практика підтримки в умовах кризи та посттравматичного періоду	7	-	2	-	-	5						
5.2. Інноваційні практики медіації	8	-	-	-	-	8						
Разом за змістовим модулем 5	15	-	2	-		13						
Тема 6. Роль соціальної медіації у миробудуванні												

6. 1. Сучасні виклики, тенденції в медіації	7	-	-	-	-	7						
6.2. Підготовка фахівців-медіаторів в Україні.	8	-	2	-	-	6						
Разом за змістовим модулем 6	15	-	2	-	-	13						
Тема 7. Стадії медіації												
7.1. Стадія усвідомлення сутності і причин конфлікту; пошук альтернатив	7	-	-	-	-	7						
7.2. Стадія переговорів, ухвалення рішень; складання документів	8	-	2	-	-	6						
Разом за змістовим модулем 7	15	-	2	-	-	13						
Тема 8. Компетенції медіатора												
8. 1. Розвиток комунікативних навичок як успішна медіація в майбутньому.	7	-	2	-	-	5						
8.2. Формування стресостійкості медіатора	8	-	2	-	-	6						
Разом за змістовим модулем 8	15	-	4	-	-	9						
Тема 9. Особливості урегулювання конфліктів у різних соціальних групах												
9.1. Медіація в умовах міжпоколінної сімейної групи	7	--	2	-	-	5						
9. 2. Медіація в умовах етно-релігійного конфлікту	8	-	2	-	-	6						
Разом за змістовим модулем 9	15	-	4	-	-	11						
Тема 10. Медіація в зарубіжних країнах												
10.1. Медіація в країнах англо-американської школи права	7	-	-	-	-	7						

10. 2. Медіація в країнах помано-германської школи права	8	-	-	-	-	8						
Разом за змістовим модулем 9	15	-	-	-	-	15						
Усього разом	150	12	28			110						

Методи навчання: словесні (пояснення, розповідь, лекція, семінари бесіда (вступна, бесіда-повторення); наочні (ілюстрування за допомогою електронного опорного конспекту); практичні: (вправи, кейси, інтерв'ю, проєктування); методи стимулювання навчальної діяльності (метод навчальної дискусії, метод опори на життєвий досвід здобувачів, створення ситуацій пізнавальної новизни); методи контролю і самоконтролю (метод усного контролю, метод письмового контролю,

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять): Навчальний курс складається з лекційних, семінарських занять, самостійної та індивідуально-дослідної роботи. Заохочується висловлювання власної точки зору, творчий підхід до виконання передбачених програмою курсу завдань. Обов'язковим є дотримання принципів академічної доброчесності та правил роботи зі штучним інтелектом (ШІ).

Лекційні заняття передбачають ведення письмового (електронного) конспекту. Наявність конспекту є однією з вимог допуску до складання іспиту.

Підготовка до семінарських занять передбачає усне опрацювання теоретичних питань за темою, спираючись на перелік рекомендованої літератури та самостійний пошук джерел для отримання необхідної інформації, з подальшим їх обговоренням у форматі дискусій, мозкових штурмів тощо. Відпрацювання пропущених семінарських занять є обов'язковим, здійснюється у форматі очного або дистанційного (на платформі Zoom) спілкування викладача зі здобувачем (не пізніше, ніж через тиждень з моменту проведення заняття та згідно графіку консультацій).

Підготовка завдань самостійної та індивідуально-дослідної роботи здійснюється у письмовому або електронному (розміщення файлів на платформі Moodle) вигляді та передбачає усне обговорення питань протягом семінарського заняття з теми або під час індивідуальної/групової консультації. Роботи, які виконано не в повному обсязі або оформлено без дотримання вимог, повертаються здобувачеві на доопрацювання. Повторно здати роботу на перевірку необхідно не пізніше, ніж через тиждень після проведення заняття з відповідної теми (письмово/в електронному вигляді на платформі Moodle).

В умовах дистанційного навчання лекційні, семінарські заняття проводитимуться в онлайн-режимі у визначений розкладом час. Самостійні та індивідуально-дослідні роботи надсилаються на оцінювання через систему Moodle у визначений політикою курсу термін. Консультації здобувачів проводитимуться згідно визначеного вище графіку.

Допуск до екзамену передбачений за умов: набрання 25 балів за роботу протягом семестру, наявності конспекту усіх лекцій та роздрукованої папки з роботами (самостійних та індивідуальних занять). Екзамен може проходити за двома формами (на вибір здобувачів ВО): письмовий екзамен та захист відповідей; тестування. За результатами продуктивної роботи протягом семестру та погодження з оцінкою – здобувачу може бути виставлена підсумкова оцінка, що дорівнює сумі балів набраних протягом семестру.

Політика використання штучного інтелекту: Інструменти штучного інтелекту (ШІ), такі як ChatGPT, Grammarly, Claude, Gemini та інші подібні платформи, можуть бути використані здобувачами освіти для підтримки самостійної та індивідуально-дослідної роботи. Це

включає написання чернеток, перевірку граматики, генерацію ідей або обробку даних тощо. Використання має бути етичним і усвідомленим та не замінює особистий аналіз і висновки здобувача.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: технічне (комп'ютер, проектор); програмне (Microsoft Office: Power Point, Word, Moodle, репозитарій); наочність (презентації у форматі Power Point).

Система оцінювання та вимоги:

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота						Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль 1						50	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6		
25	25	25	25	25	25		

Система нарахування рейтингових балів (поточний контроль)¹

За підсумками навчання за один семестр здобувач вищої освіти може отримати 100 балів (50 балів² – поточне оцінювання + 50 балів – контрольне оцінювання (екзамен)).

Підсумкова кількість балів визначається за формулою:

$$m = \frac{3K_1 + 3K_2 + 3K_3 + 3K_4}{n} + 50 = 100$$

де m – кількість набраних балів за вивчений курс;

n – кількість залікових кредитів;

50 балів – екзамен або залік.

Загальна кількість балів за вивчений курс обчислюється таким чином: підраховується кількість балів, набраних під час поточного контролю за всіма заліковими кредитами, та ділиться на загальну кількість кредитів (визначається середній арифметичний бал). Потім до отриманого показника додаються бали, набрані під час екзамену.

Шкала оцінювання: університетська та ЄКТС

Сума балів за університетською шкалою	Оцінка ЄКТС
90-100	A
78-89	B
65-77	C
58-64	D

¹

²

50-57	E
35-49	FX
1-34	F

Список рекомендованих джерел (наскрізна нумерація)

Основні

- 1.Горецький О.В. Медіація. Український досвід і Європейський вибір. Київ :Ліра-К, 2025. 224 с.
- 2.Закон України «Про медіацію» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text>
- 3.Закон України «Про медіацію»: науково-практичний коментар / О. О. Кармаза, Т. В. Федоренко, Д. В. Кушерець, Глорія Домінгос. Київ : Університет «Україна», 2025. 350 с.
- 4.Закон України «Про соціальні послуги» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>
- 5.Коротюк О. В. Документи медіатора: збірник зразків документів. Київ: ОВК, 2022. 173 с.
- 6.Мазур О. С. Використання медіації в органах місцевого самоврядування України. Аспекти публічного управління. 2023. Т. 11. № 4. С. 104-111.
7. Савіщенко В. М., Гавурська К. Є. Міжнародні стандарти медіації: можливість імплементації у національне законодавство. Медіація як спосіб вирішення приватно- та публічно-правових спорів : матеріали міжнародної науково-практичної конференції. Дніпро, 2022. С. 233–235.
- 8.Посібник «Комплект програм «Вирішення конфліктів мирним шляхом. Базові навички медіації» – [Електронний ресурс].Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/protidia-bulingu/1-komplekt-programmediatsiya.pdf>

Додаткові

9. Вступ до альтернативного вирішення спорів : навч. посіб. / Г. В. Анікіна, Ю. В. Білоусов, Н. Л. Бондаренко-Зелінська [та ін.]; під ред. У. Хелльманна, Н. Л. Бондаренко-Зелінської. Хмельницький : Хмельницький університет управління та права, 2017. 234 с.
10. Конфлікти в об'єднаних територіальних громадах: типи, причини, форми, наслідки. ТОВ «Студія реклами та дизайну «Арідан», м. Кропивницький, 2018. 36 с. Режим доступу: <https://gurt.org.ua/news/informator/49981/>
- 11.Мазаракі Н. А. Медіація в Україні: теорія та практика: монографія. Київ : Інститут законодавства ВР України, 2018. 276 с.
- 12.Медіація у професійній діяльності юриста : підручник / авт. кол.: Т. Білик, Р. Гаврилюк, І. Городиський [та ін.] ; за ред. Н. Крестовської, Л. Романадзе. – Одеса : Екологія, 2019. – 456 с.
- 13.Практичне застосування медіації: практично-методичний посібник викладача / укл.: В. Каневська, К. Наровська. Київ, 2016. URL: http://www.fair.org.ua/content/library_doc/Curriculum_Mediation_print.pdf
- 14.Практика медіації : словник-довідник / уклад. : С. О. Гарькавець, Л. П. Волченко. Лисичанськ : ТОВ «ФОКСПРИНТ», 2019. 128
- 15.Розбудова миру. Профілактика і вирішення конфлікту з використанням медіації: соціально-педагогічний аспект. [Навч.-метод. посібник] / К.: ФОП Стеценко В. В. 2016. 192 с.
- 16.Тимчук Л.І., Білик Н.М. Основи медіації в соціальній роботі: навчально-методичний посібник. Чернівці, 2016.137с.
- 17.Управління конфліктами : навч. посіб. / Г. М. Захарчин, Р. О. Винничук. 2-е вид., допов. Львів : «Львівська політехніка», 2019. 192 с.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека БДПУ <http://edu.bdpu.org>
2. Сайт БДПУ <http://bdpu.org>
3. Ліга медіаторів України <http://limu.org.ua/>
4. Шкільні служби порозуміння <http://safeschools.com.ua/about/>
5. Український центр медіації <http://ucminternational.com.ua/>
6. Національна асоціація медіаторів України <http://namu.com.ua/>
7. Верховна Рада України <http://zakon.rada.ua>
8. Медіатека ФДССО.